

Handläggare: Gert Abelt
Staben

2003-11-18

Tel: 508 270 66
gert.abelt@gfk.stockholm.se

Dnr 03-410-3507:1,2

Till
Gatu- och fastighetsnämnden

**Tillfälligt stopp för 3G-utbyggnaden i Stockholm.
Skrivelser från Ewa Samuelsson och Anders Broberg respektive
Mats Rosén och Björn Nyström, samtliga (kd).**

FÖRSLAG TILL BESLUT

Gatu- och fastighetsnämnden besvarar skrivelserna med gatu- och fastighetskontorets tjänsteutlåtande.

Olle Zetterberg

Lennart Gustafsson

SAMMANFATTNING

Med hänvisning till en aktuell studie från det holländska forskningsinstitutet TNO om eventuella hälsorisker förknippade med utbyggnaden av mobiltelefonnätet hemställs i två likalydande skrivelser om stopp av 3G-utbyggnaden i staden i avvaktan på resultatet av den granskning som Socialstyrelsen avser göra av studien.

Kontoret hade våren 2002 träffar med operatörerna för att redogöra för kontorets utgångspunkter, syn och handlägningsrutiner samt ta del av operatörernas synpunkter, planer m.m.

Allmänna utgångspunkter vid upplåtelse för anläggningar för mobiltelefonsystem på den mark och de byggnader som gatu- och fastighetskontoret förvaltar är den av Socialstyrelsen och Statens Strålskyddsinstitut (SSI) uttalade försiktighetsprincipen, de råd och riktlinjer för mobilantenn m.m. som fastställts av stadsbyggnadsnämnden

samt de riktlinjer för upplåtelse av allmän platsmark som kommunfullmäktige beslutat om.

För upplåtelser på stadens kvartersmark och lantegendomar intar kontoret f.n. en särskilt restriktiv hållning bl.a. mot bakgrund av den oro som kommit till uttryck i olika publika sammanhang och kontorets uppdrag att se över förutsättningarna att inrätta strålningsfria zoner.

En basstation utgör enligt miljöbalkens terminologi en icke tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet. Därmed faller frågor om huruvida staden kan eller är skyldig att ingripa mot etablering av basstationer för mobiltelefoni på grund av strålningsrisken på den som är tillsynsmyndighet enligt miljöbalken, alltså stadens miljöförvaltning. Ett ingripande enligt miljöbalken förutsätter att verksamheten är en olägenhet för människors hälsa i miljöbalkens mening, d.v.s. utgör en störning som enligt medicinsk eller hygienisk bedömning kan påverka hälsan menligt och som inte är ringa eller helt tillfällig.

Såväl Socialstyrelsen som SSI har bedömt att basstationer för mobiltelefoni inte utgör någon strålskyddsrisk eller kan orsaka olägenhet för människors hälsa. Socialstyrelsen har även uttalat att människors oro inte ensamt kan ligga till grund för att med stöd av miljöbalken kräva åtgärder vid etablering av mobiltelefoninfrastruktur.

Kontoret gör därför bedömningen att staden inte har möjlighet att med hänvisning till den i skrivelserna refererade studien från Holland stoppa utbyggnaden av 3G nätet.

UTLÅTANDE

Skrivelserna

Ewa Samuelsson m.fl. (kd) har i kommunstyrelsen (2003-10-16) respektive gatu- och fastighetsnämnden (2003-10-21) lagt två likalydande skrivelser med hemställan om ett tillfälligt stopp för 3G-utbyggnaden i Stockholm.

Skrivelsen från kommunstyrelsen har förutom till gatu- och fastighetsnämnden även remitterats till stadsledningskontoret och Stockholms stadshus AB för yttrande senast 2003-12-18.

Med hänvisning till en aktuell studie från det holländska forskningsinstitutet TNO om eventuella hälsorisker förknippade med utbyggnaden av mobiltelefonnätet hemställs om stopp av 3G-utbyggnaden i staden i avvaktan på resultatet av den granskning som Socialstyrelsen avser göra av nämnda studie.

Bakgrund

Post- och telestyrelsen, PTS, beslutade den 16 december 2000 att tilldela fyra företag så kallat UMTS-tillstånd eller licens för att bygga ut tredje generationens mobiltelefonisystem i Sverige. De företag som fick licens har

utfäst sig att täcka minst 99,98 procent av Sveriges befolkning till slutet av 2003.

UMTS-näten kräver fler basstationer än GSM-näten bland annat på grund av att högre frekvensband används. Under gynnsamma förhållanden kan en basstation för UMTS ha en räckvidd på cirka 7-10 km. I stadsmiljö har basstationerna en räckvidd på några hundra meter.

En basstation består bland annat av en antenn. Basstationen kan vara placerad på en mast eller en hög byggnad. Radiovågor sänds endast ut av antennen i antennens egen riktning. Under eller bakom antennen är radiovågorna mycket svagare. Radiovågornas styrka avtar också snabbt med avståndet från antennen.

Operatörerna kan enligt vissa regler samarbeta om nätutbyggnaden. Operatörerna ska se till att 30 procent av befolkningstäckningen sker med egen radioinfrastruktur. Som radioinfrastruktur räknas radiokommunikationsanläggningar, transmissionsanläggningar, matarledningar och antenner, men inte master, byggnader eller kraftförsörjning. Det innebär att operatörerna har möjlighet att utnyttja masterna gemensamt till 100 procent. Den nya lagen om elektronisk kommunikation som trädde i kraft den 25 juli 2003 gör det däremot möjligt att tvinga operatörerna att samlokalisera radioutrustning i master om det krävs med hänsyn till miljö, hälsa eller för att uppnå mål för fysisk planering.

För elektromagnetiska fält finns gräns- och riktvärden som bygger på resultat från forskning som har bedrivits under mer än fyrtio år. Människor ska inte utsättas för fält som överstiger dessa värden. När det gäller allmänhetens skydd för elektromagnetiska fält finns det idag inget vetenskapligt stöd för skadliga effekter vid exponeringsnivåer under de rekommenderade värden som fastlagts av Statens Strålskyddsinstitut, SSI, i likhet med EU-rekommendationerna.

Ett antal myndigheter – Arbetsmiljöverket, Boverket, Elsäkerhetsverket, Socialstyrelsen och Statens Strålskyddsinstitut har gemensamt formulerat en försiktighetsprincip angående lågfrekventa elektriska och magnetiska fält som stöds av WHO. Principen innebär att beslutsfattare bör sträva efter att reducera fält som avviker starkt från det som kan anses normalt i den aktuella miljön.

Kontorets förslag/synpunkter

Till kontoret inkom under våren 2002 ett flertal ansökningar och förfrågningar om uppsättning av antenner m.m. för den nya generationens mobiltelefonsystem, allmänt benämnt 3G. Kontoret gjorde då bedömningen att det vore värdefullt att träffa operatörerna för att redogöra för kontorets utgångspunkter, syn och handläggningsrutiner samt ta del av operatörernas synpunkter, planer m.m.

Vid samtalen framförde kontoret som ett önskemål att operatörerna så långt möjligt samnyttjar radioinfrastrukturen för att nedbringa antalet nya teknikkodar, master m. m. och därigenom få så få störningar som möjligt i stadsbilden och miljön. Enligt operatörerna är samnyttjande framförallt möjligt av master och torn. Däremot såg man svårigheter i att samnyttja radioinfrastrukturen. Villkoret i licenserna om 30 % täckning med egen radioinfrastruktur begränsar, framförallt av ekonomiska skäl, förutsättningarna för ett samnyttjande. Som ovan redovisats ökar möjligheten för samnyttjande genom den nya lagen om elektronisk kommunikation.

Allmänna utgångspunkter vid upplåtelser för anläggningar för mobiltelefonsystem på den mark och de byggnader som gatu- och fastighetskontoret förvaltar är den ovan nämnda försiktighetsprincipen, de råd och riktlinjer för mobilantenner m.m. som fastställts av stadsbyggnadsnämnden samt de riktlinjer för upplåtelse av allmän platsmark som kommunfullmäktige beslutat om.

I de hyres- och arrendeavtal som kontoret använder vid upplåtelser för basstationer, antenner, master m.m. på fastigheter och mark som vi förvaltar ställs höga krav på att den elektromagnetiska strålningen från anläggningarna understiger det vid varje tillfälle gällande lägsta gränsvärde för allmänhetens exponering som anges i gällande föreskrifter eller allmänna råd utfärdade av svensk myndighet eller behörigt internationellt organ. Det är operatörerna som ska garantera att det elektromagnetiska fältet från anläggningen alltid understiger detta värde. Hyresavtalet som kontoret tillämpar är framtaget gemensamt av Fastighetsägarna Sverige och SABO och arrendeavtalet som kontoret ansluter till är framtaget av LRF.

För upplåtelser på stadens kvartersmark och lantegendom intar kontoret f.n. en särskilt restriktiv hållning bl.a. mot bakgrund av den oro som kommit till uttryck i olika publika sammanhang och kontorets uppdrag att undersöka förutsättningarna att inrätta strålningsfria zoner.

En basstation utgör enligt miljöbalkens terminologi en icke-tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet. Därmed faller frågor om huruvida staden kan eller är skyldig att ingripa mot etablering av basstationer för mobiltelefoni på grund av strålningsrisken på den som är tillsynsmyndighet enligt miljöbalken, alltså stadens miljöförvaltning.

De bestämmelser i miljöbalken som kan vara av intresse i detta sammanhang kan t.ex. vara kravet att sådan plats ska väljas för verksamheten att ändamålet kan uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön och att försiktighetsmått ska vidtas så snart det finns skäl att anta att verksamheten eller åtgärd kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Ett ingripande enligt dessa regler förutsätter dock att det är en olägenhet för människors hälsa i miljöbalkens mening, d.v.s. utgör en störning som enligt medicinsk eller hygienisk bedömning kan påverka hälsan menligt och som inte är ringa eller helt tillfällig. Bedömningen ska utgå från vad människor i allmänhet anser

vara en olägenhet och får inte baseras på reaktioner från särskilt känsliga personer.

Som ovan framhållits har såväl Socialstyrelsen som Statens Strålskyddsinstitut bedömt att basstationer för mobiltelefoni inte utgör någon strålskyddsrisk eller kan orsaka olägenhet för människors hälsa. Socialstyrelsen har även uttalat att människors oro inte ensamt kan ligga till grund för att med stöd av miljöbalken kräva åtgärder vid etablering av mobiltelefoninfrastruktur.

Att tillfälligt stoppa utbyggnaden av 3G nätet med hänvisning till den i skrivelserna refererade studien från Holland är enligt kontoret inte möjligt.

Kontoret kan naturligtvis redovisa hur många antenner som finns på de fastigheter och byggnader som vi förvaltar. Dessa utgör emellertid bara en bråkdel av det totala antalet i staden. Någon samlad statistik för det totala antalet antenner i staden finns vad vi vet inte och förutsättningarna för att få fram en sådan statistik föreligger inte enligt kontorets bedömning. Den helt övervägande delen av de upplåtelser för mobiltelefoni som finns och görs rör antenner som inte kräver bygglov och någon skyldighet för operatörerna eller fastighetsägare att till staden rapportera in eller lämna ut uppgifter om antalet antenner och var de är placerade finns inte såvitt kontoret känner till.

SLUT